

OPBOUW



weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstraat 59, wormerveer

adm.: kon. wilhelminalaan 38, leersum

B. TELDER — BILTHOVEN

DE HEILIGE GEEST ALS HELPER EN TROOSTER

Inleidende opmerkingen

Aandacht vragen voor het werk van de Geest is zeker geen overbodigheid. Met name niet in deze tijd, waarin onder vele christenen een zogenaamde charismatische beweging zich sterk maakt en bijzondere Geesteswerkingen en Geestesgaven volop in gesprek zijn.

Hoe werkt de Geest? Openbaart Hij zich ook nu nog in allerlei opzienbarende tekenen en wonderen, tongentaal, gebedsgenezing, het uitdrijven van boze geesten? Of kwamen die gaven en krachten alleen maar voor in de apostolische tijd en in sommige eerste christengemeenten? Waarom nu niet meer? En hoe moeten we daarover oordelen? Is dat een bewijs van een ingezonken gemeentelijk leven? Zonder op deze charismatische beweging zelf in te gaan, komt het mij goed voor, in dit verband te luisteren naar wat de Heer Jezus zelf inzake het werk van de heilige Geest tot zijn discipelen gezegd en via het getuigenis van de evangelisten ons geopenbaard heeft.

Met name in de rede, toen Hij zijn apostelen voorbereidde op het heengaan naar zijn Vader: Ik ga heen — zeide Hij — maar Ik zal u geen wezen laten.

Hij sprak toen: „Ik heb jullie nog véél te zeggen, maar jullie kunnen dat allemaal nog niet verwerken. Maar wanneer de Geest der waarheid komt, zal hij jullie de weg wijzen naar de volle waarheid. Hij zal niet op éigen gezag spreken, hij zal alléén vertellen wat hij hoort en de dingen, die komen gaan, bekendmaken. Hij zal mij verheerlijken,

want alles wat hij jullie bekend maakt, heeft hij van mij. Alles wat de Vader heeft is van mij, daarom zeg ik jullie dat hij, wat hij jullie bekend maakt, van mij heeft.”

Goed verstaan, zegt de Heer Jezus van de Geest:

- I. Hij wijst ons de weg naar de volle waarheid.
- II. Hij spreekt níét uit zichzelf.
- III. Hij voorspelt ons de toekomst.
- IV. Hij verheerlijkt de Christus.
- V. Hij werkt in verbóndenheid met de Vader en de Zoon.

De Geest wijst de weg naar de volle waarheid

De Geest, die Christus aan zijn discipelen had toegezegd en die zich over de gemeente van de Heer heeft uitgestort, zouden we kunnen noemen de Geest van goddelijke bijstand. Deze Tróóster, beter gezegd deze Hélpër zou de discipelen verder brengen. Als Christus zelf niet meer bij hen zou zijn, zou Hij door zijn Géést het onderwijs voortzetten.

Jezus had zijn apostelen en leerlingen al veel geleerd. In dagelijks verkeer en veelvuldige gesprekken had Hij voor hen de Schriften geopend. Gáándeweg had Hij hun de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen geopenbaard en hun laten zien, hoe heel het evangelie, door Mozes en de profeten voorzien, in Hém zijn vervulling had gevonden. Dat Hij als de Messias moest lijden en sterven en opstaan uit de doden.

Maar telkens bléék, dat zijn leerlingen dit onderwijs maar zeer ten dele verstaan hebben. Zij konden de betekenis van Christus' woorden niet altijd begrijpen. Telkens stuitte de Heer op hun onverstand en traagheid van hart, om alles te geloven wat de Schriften van hem hadden gezegd. Vandaar ook hun herhaaldelijk terugkerende vragen. Waarom moest de Christus lijden en sterven aan het kruis?

Waarom moest Hij hééngaen naar de Vader?

Hoe en wanneer zou Hij dan op aarde het Koninkrijk vestigen? Na de opstanding van Christus bleek, dat zelfs de méést vertrouwde jongeren, die dágelijks aan zijn voeten hadden gezeten, zijn woorden en werken maar gedééltelijk begrepen hadden. Afgedacht van wat ze van de waarheid nog niet verdrágen konden.

Maar de Heer had hun voorzegd: dat komt stráks wel goed. Wat jullie nú nog niet kunnen verstaan, begrijpen, verdragen en onthouden, dat zal u stráks alles en genoegzaam duidelijk worden. Straks komt de heilige Géést. En Hij is de Geest der waarheid. Hij zal jullie alles leren en weet te binnen brengen, wat ik jullie vroeger geleerd en voorzegd heb. Hij zal jullie tot de vólle waarheid brengen.

En zo is het ook gebeurd. Ná Jezus' hemelvaart. Toen de gemeente van Jeruzales ter gelegenheid van het joodse Pinksterfeest op eenzelfde plaats bijeen was gekomen. Toen stortte de verheerlijkte Heiland de heilige Geest uit. Toen kwam die Geest in zijn gemeente wóning maken. Toen heeft Hij de harten van de discipelen vervúld. Toen gingen ze in een verscheidenheid van talen de grote werken Gods verkondigen. Toen stond Petrus daar te spréken en te getúigen en de Schriften te verklaren. Te verkondigen dat Jezus de Christus is, de Redder en Behouder van de wereld.

Hoe hebben tóen en daarna die

apostelen van de Heer, die eenvoudige vissers uit Galilea, die óngeleerde en óngeletterde mensen, Petrus en Johannes en Stefanus en Filippus, een inzicht gekregen in de verborgenheden van het Koninkrijk van God. Hoe hebben ze de Schriften leren verstaan, ze verkláard en útgelegd en toegepast voor de kerk van alle eeuwen.

Daar heeft de heilige Géést voor gezorgd. Ze de weg gewezen tót en ze ingeleid ín de volle waarheid, zodat ze daarvan in hun prediking en in hun brieven en evangeliën getuigenis konden geven.

En daarvan mogen wij, de kerk van alle eeuwen en op alle plaatsen, nu profiteren. Daardoor hebben wij nu die kostelijke bijbel gekregen. Die wondere éénheid van Oud en Nieuw Testament. Dat boek der wáárheid. Al wat ons nodig is te weten om God te leren kennen in het aangezicht van Jezus Christus. Al wat ons dienen kan om getroost te leven en te sterven. Wie zich nu door de Geest der waarheid, die Geest van Christus laat onderwijzen, die heeft de waarheid, de volle waarheid. Die heeft geen bijzondere Geestesopenbaringen meer nodig. Hij wordt bij het indachtig luisteren naar de Schrift in de waarheid geleid.

Let wel: in de vólle waarheid. De Geest wil ons bijstaan en helpen, enerzijds door zijn woord te openen voor ons hart, en anderzijds door ons hart te openen voor zijn woord.

ZELFLIEFDE (2)

Moeten wij ons-zelf liefhebben?



In dit artikel wilde ik nadenken over zelfliefde en wat men vandaag noemt: persoonlijke groei. Dit laatste woord heb ik ontleend aan een boekje van drs Jan Livense, dat de duidelijk sprekende titel draagt: „Je rijpt je rot” en dat de ondertitel heeft: ervaringen met trainingen in **persoonlijke groei**.

Het is een woord dat je 5 jaar geleden nergens zou tegenkomen, maar wat vandaag 'in' is. Op scholen en universiteiten, maar vooral aan de akademies van allerlei soort die ons land sinds enige tijd kent is het nadenken en gesprek hierover in volle gang.

Zo las ik in mijn vakantietijd het levensverhaal van Anja Meulenbelt „De schaamte voorbij”. In mijn haast om klaar te komen met de voorbereidingen voor de vakantie graaide ik dit boek mee van de toonbank van de boekhandel. Het lag daar aangeprezen als „éénmalige goedkope herdruk” en omdat ik als ik eenmaal ga zoeken naar een boek uren bezig ben, hakte ik de knoop snel door: iets wat éénmalig is, èn goedkoop en bovendien 'voorbij de schaamte' mag aan mijn neus niet voorbijgaan. Daar lag ik dan in mijn stoel in Zuid-Frankrijk opgescheept met Anja Meulenbelt. Ik moet zeggen dat zij de gave heeft om met een opvallende eerlijkheid en duidelijkheid te schrijven: het boek deed mij denken aan de romans van Simone de Beauvoir, de bekende franse schrijfster. Aan de andere kant haalt het toch niet dat niveau omdat de openheid en eerlijkheid te vaak doorslaat naar platvloersheid en banaliteit. Wat dit laatste betreft behoort dit boek tot de categorie „Ik, Jan Cremer”.

Waarom wil ik toch over dit boek schrijven? Niet om het aan te bevelen, maar om de geest te signaleren die dit boek ademt. Met dit soort boeken worden de leerlingen van alle soorten akademies vandaag overspoeld.

De kern van dit boek raakt het onderwerp van dit artikel: zelfliefde en persoonlijke groei.

Het begint met een citaat uit „Alice in wonderland”, dat ik hier in zijn geheel weergeef:

„Toen voelde Alice iets heel vreemds en zij dacht er een tijdje over na voor zij wist wat het was.

Ze begon groter te worden en zij wilde eerst opstaan en de zaal uitlopen, maar toen besloot zij om te blijven waar ze was zolang ze plaats genoeg had. „Ik wou, dat je niet zo duwde”, zei de Zevenlaper, die naast haar zat, „ik kan amper ademen”.

„Ik kan er niets aan doen”, zei Alice heel deemoedig, „ik groei”. „Je hebt geen recht om hier te groeien”, zei de Zevenlaper. „Praat geen onzin”, zei Alice nu heel wat flinker, „je weet heel best dat jij ook groeit”. „Ja, maar ik groei in een redelijk tempo”, zei de Zevenlaper „en niet op zo'n belachelijke manier”.

Alice groeit plotseling. Het overkomt haar. Ze brengt haar buurman Zevenlaper daardoor wel in verlegenheid die haar het recht om zo te groeien ontzegt.

Het levensverhaal van de schrijfster sluit hier geheel bij aan. In onbewuste staat, als kind nog, is zij in een gedwongen huwelijk gemanoeuvreed, waar zij als 18-jarige + een kind moet zorgen voor een man, die alleen sex wil. Ze gaat eronder door en de bittere ervaringen in dit na korte tijd gebroken huwelijk zetten bij haar een bewustwordingsproces op gang, een bevrijdingsbeweging in het klein, die zij zelf aanduidt als „mijn eigen groei” (blz. 70). Dat groei-proces is te vergelijken met een golf waarin zij terecht gekomen is. Ze leert zich in de loop van dit proces alleen richten op wat zij zelf fijn vindt. Alles wat zij van huis uit geleerd heeft over hoe een vrouw moet zijn, wat er niet allemaal **hoort** te gebeuren, hoe je je in en buiten het huwelijk behoort te gedragen, wat voor werk je moet doen — of als vrouw niet kan doen, de idee zelfs, **dat** een mens moet werken, alle zgn. conditioneringen waarmee een kind wordt „afgericht” op onze maatschappij zweert zij af. Zij zal zich voortaan geheel richten op wat zij zelf als goed aanvoelt, wat uit haar eigen innerlijk opwelt, wat voor haar fijn is. Zelfliefde ten top gevoerd. Zo heet het in dit boek echter niet. Het heet: persoonlijke groei.

Wij staan hier bij de ineensotrtng

van alle burgerlijke waarden: het gezin is niet langer de beschermde kleinste cel van de samenleving: alle gevestigde normen voor omgang tussen man en vrouw zijn verdwenen: vrouwen gaan met vrouwen of met mannen al naar gelang ze zich voelen: er wordt geëxperimenteerd met nieuwe samenlevingsvormen enz.

Ik vind dat goed te begrijpen als ik lees dat Anja Meulenbelt thuis altijd met „verburgerlijkte” normen is opgegroeid. Je doet de dingen zo omdat het zo hoort — omdat anders de burens boos worden — en: wat zal de familie ervan zeggen — of: alleen als je je zo gedraagt: stropdas om, fijne kantoorbaan, lieve man met 3 kinderen ben je in de samenleving geaccepteerd etc. Als dit de sfeer wordt waarin normen worden overgedragen en levenskunst wordt geleerd is het ziek en wordt het door een fel levende intelligente vrouw als de schrijfster is overboord gegoid.

Alleen de vraag is: wat houdt zij over? Wat wordt nu de waarde waarnaar zij zich richt?

Dit boek laat zien hoe haar als enige waarde overblijft: de vrijheid om mij te gedragen naar mijn eigen gevoel!

Nergens wordt de uitspraak van A. Camus zo bewaarheid als in dit boek: „Tot nu toe leidde de mens de waarde van zijn mens-zijn af van de Schepper. Maar sinds het moment waarop hij de breuk met Hem vierde, vindt hij zich zelf overgeleverd aan het vliesende moment, de voorbij-ijlende dagen en een verspilling van gevoelsindrukken.”.

Het blijkt nml. helemaal niet uit te komen dat een vrouw die zich naar haar eigen persoonlijke gevoel gedraagt gelukkig wordt: integendeel: het leidt van de ene gebroken relatie naar de andere. Dit boek is het trieste verslag van een mens die steeds weer probeert om echte relaties aan te knopen met medemens, maar die steeds weer aléén en verloren achterblijft. Omdat persoonlijke groei haar hoofddoel en uiteindelijke maatstaf is geworden. Die persoonlijke groei is een soort romantisch idee dat er ergens toch een zinvol persoon uit mij moet groeien, als ik mij eerlijk en consequent alleen maar richt naar mijn eigen innerlijke gevoel. In dat romantisch ideaal geloof ik niet. Vrijheid is geen vrijheid als het bestaat uit structuurloosheid. Structuurloosheid leidt tot stuurlaosheid. Stuurlaosheid doet het schip van ons leven op de rotsen kapot lopen.

Persoonlijke groei kan er alleen dan zijn wanneer mijn leven beantwoordt aan de structuur en de bestemming die het **gekregen heeft**. De ervaringen die Anja Meulenbelt heeft opgedaan in haar leven — en alle pijn die daarbij meekwam — zouden bij haar ook de gedachte kunnen doen rijzen of zij niet ergens iets over het hoofd heeft gezien, of zij niet ergens de boot

heeft gemist — of zij niet op een of andere wijze de belangrijkste waarheid van ons mens-zijn over het hoofd zag.

Die waarheid is deze dat wij ons leven pas vinden als wij het verliezen (Matth. 1 : 25). Zelfliefde en persoonlijke groei versterken ons in onze neiging ons leven vast te houden en te realiseren. Zelfovergave aan Hem die ons liefheeft dwars door alles heen, leidt tot echte levensontplooiing.

De vraag waarvoor dit boek ons stelt is: hoe zullen wij ooit weer opnieuw aan mensen als Anja Meulenbelt de structuren die God aan ons mens-zijn gaf kunnen voorhouden zonder uitgescholden te worden voor „verburgerlijkt” of „wet-tisch” of „conservatief” etc.?

Misschien door te laten zien in woord en daad dat deze structuren ons in ons mens-zijn niet knechten of verminken, maar juist bevrijden. Echte groei is pas mogelijk, als wij zoals Paulus zegt in Efeze 4 : 15 ons houden aan de Waarheid en als wij ons richten op die Ene, die mens was zoals God het wilde.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Drs H. de Jong;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Adres voor de rubriek

Kerknieuws:

Ds O. Mooiweer,
Volksparksingel 45,
Enschede. Tel. 053-310259

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, Zeist.
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38,
Leersum. Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 39,— per jaar of f 20,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november

H. STRATING — UTRECHT

Onze houding tegenover christen organisaties

Naar aanleiding van de in Opbouw gevoerde discussie over het artikel van J. Meulink „Predikant en Politiek” wil ik enkele notities maken m.b.t. wat M. het hoofdprobleem van de discussie noemt: de verhouding tussen levensbeschouwing en maatschappelijk en politiek inzicht.

Terecht komt M. aan het einde van zijn repliek tot de conclusie dat christenen en humanisten in Nederland anno 1978 niet in één politieke partij kunnen en mogen samengaan. Ik ben blij met de tijd en plaatsbepaling in deze conclusie, omdat deze hierdoor van een algemene tot een concrete en aantoonbare stelling verheven wordt, die ik van harte onderschrijf.

Ik meen dat M. erin geslaagd is een zodanige omschrijving te geven van de christen levensbeschouwing tegenover de humanistische dat deze na een toetsing aan de praktijk voor geen andere conclusie ruimte laat.

De discussie in Opbouw heeft zich tot nu toe beperkt tot het terrein van de politiek. Ik meen echter dat de opmerkingen van M. in een breder kader geplaatst kunnen worden. Zeker gelden ook voor het maatschappelijk terrein en wel in het bijzonder voor de werknemersorganisaties anno 1978 in Nederland. In feite zien we daar een zelfde verschijnsel als in de politiek. Ook daar is sprake van een organisatie, die zich baseert op een christen levensbeschouwing — het C.N.V. — en een organisatie, die zich baseert op een humanistische levensbeschouwing — d.i. F.N.V. — en wel op de in M's gedachtengang als „beheersingsstroom” gekenschetste richting van het humanistisch denken. Opvallend is dat de andere richting van het humanisme, de visie van de vrijheidsdrang, op het terrein van de vakbeweging ontbreekt. Het gaat misschien te ver om hieruit te concluderen dat de keuze voor één der humanistische grondmotieven kennelijk voortvloeit uit een bereikte maatschappelijke positie in plaats dat zij principieel van aard zou zijn.

Ook binnen de F.N.V. zien we de erkenning van het verband tussen levensbeschouwing en maatschappelijk inzicht, evenals de respectering van een christen levensbeschouwing, **mits** deze leidt tot de voorgestane socialistische maatschappijvisie. Dit laatste is naar mijn mening van doorslaggevend belang. De F.N.V. staat evenals de P.v.d.A. een socialistische maatschappij voor. Een visie waarin de individuele verantwoordelijkheid, die de mens bij de schepping van Godswege opgelegd heeft gekregen, uiteindelijk plaats moet maken voor een collectieve verantwoordelijkheid. Helaas is dit niet altijd zichtbaar en is het mogelijk dat in concrete situaties christenen, die — zoals Kurpershoek en Pekelder in hun „ingezonden” schrijven m.b.t. de P.v.d.A. — lid worden van de F.N.V., dat doen omdat hun maatschappelijk inzicht (toevallig) overeenstemt met dat van de F.N.V. Het is heel wel mogelijk dat Kurpershoek en Pekelder deze parallel niet trekken, maar zeker is dat duizenden anderen dat wel doen. De F.N.V.-propagandaleus, als zou de F.N.V. meer christenen onder haar leden tellen dan het totale C.N.V.-ledental, spreekt boekdelen.

Toch geloof ik dat zich hierbij nog een ander aspect voordoet dan M. in zijn artikel noemt. Naast de door hem uitgewerkte christen en humanistische levensbeschouwingen en de volledige synthese van deze twee, hebben we hier te maken met een tweetal tussenvormen, die eigenlijk een onvermijdelijke consequentie zijn van de dialectische ontwikkeling van beide genoemde levensbeschouwelijke stromingen gedurende de achterliggende eeuwen. Een tweetal levensbeschouwelijke vormen, die ik zou willen aanduiden als een door het christen denken beïnvloede humanistische levensbeschouwing en een door het humanistische denken beïnvloede christen levensbeschouwing. Beide stromingen komen we tegen binnen zowel de christen organisaties, zoals het C.D.A. en het C.N.V., als binnen humanistische organisaties, zoals de P.v.d.A. en de F.N.V.

Tot de eerstgenoemde stroming behoren m.i. vele van de christenen binnen de P.v.d.A. en de F.N.V. Mensen met een humanistische levensbeschouwing, beïnvloed door een christelijke opvoeding en een veelal nog bestaande relatie met een kerkelijke richting.

Tot de laatstgenoemde stroming behoren m.i. velen binnen de christen organisaties en partijen, zoals het C.N.V. en het C.D.A. Mensen met een christen levensbeschouwing, maar geïntrigeerd door humanistisch-socialistische idealen. De gevolgen van de ontwikkeling van deze twee stromingen zijn niet gering. Zij veroorzaakt een vervaging van het onderscheid tussen organisaties, die zich baseren op een christen levensbeschouwing enerzijds en organisaties, die zich baseren op een humanistische levensbeschouwing anderzijds. Deze vervaging kan voor de christen organisaties een tweeledige uitwerking hebben. Enerzijds kan hierdoor binnen

de christen organisaties een — zoals M. noemt — soort van geestelijk federalisme plaatsvinden tussen beide oorspronkelijke levensbeschouwingen. Anderszijds kan hierdoor onder degenen die dit gevaar onderkennen en afwijzen een passieve en zelfs veroordelende houding t.o.v. deze christen organisaties, alsmede voor de houding t.o.v. deze organisaties van degenen die de gevaren van deze vervaging onderkennen. Over beide nog enkele opmerkingen.

Het karakter van de christen organisaties brengt mij even op het artikel van ds H. Amelink „Het C.D.A. en de zonde”, dat onlangs in een tweetal nummers van Opbouw werd gepubliceerd. Ds Amelink signaleert de hierboven omschreven vervaging m.i. als hij — mede i.v.m. het C.D.A. — spreekt over een omkering van alle waarden. Een ja tegen alternatieve samenlevingsvormen, een nee tegen koopsompolissen. Een ja tegen abortus en euthanasie, een nee tegen elke afwijking op geldelijk gebied. Ik meen dat hier inderdaad sprake is van een, mede ten gevolge van de door mij gesignaleerde vervaging, omkering van waarden. Voordat we echter de veroordelende vinger uitsteken, moeten we naar mijn mening duidelijk zien welke waarden hier omgekeerd worden. Gaat het hier niet om waarden, hooggehouden door christelijke organisaties en niet in de laatste plaats kerken in onze eigen historie en vandaag nog in vele delen van de wereld, die een nee tegen alternatief samenleven verbonden en verbinden aan een keihard ja tegen koopsompolissen en een nee tegen abortus en euthanasie aan een even hard ja tegen talloze zonden op economisch gebied? Ik denk dat de verliefdheid van christenen op humanistisch-socialistische idealen mede hieruit verklaard kan en moet worden. Het vinden van een verklaring betekent echter nog geen vrijbrief. Ik geloof zeer zeker dat hierin een groot gevaar schuilt voor de christen organisaties op maatschappelijk en politiek terrein. Ik meen echter ook dat onze eigen verantwoordelijkheid hier in het geding is. Dat brengt me tenslotte op de houding van degenen die deze vervaging onderkennen en afwijzen t.o.v. de christen organisaties.

Christen organisaties, juist grótere organisaties als in dit artikel genoemd, zijn middelen waardoor wij als christenen onze verantwoordelijkheid en roeping om Gods schepping te bewerken en te bewaren kunnen beleven. Met opzet heb ik in dit artikel gesproken van christen organisaties in plaats van christelijke organisaties. Een organisatie, die het Evangelie erkent als richtsnoer voor haar beleid is — zoals ook uit dit artikel blijkt — zeker niet per definitie een christelijke organisatie. Zij is echter wel een middel voor christenen om de ons van Godswege opgelegde verantwoordelijkheid in deze wereld te beleven.

Door een passieve en veroordelende houding t.o.v. de christen organisaties zal de geschetste vervaging en daardoor het verdwijnen van deze middelen slechts worden bevorderd. De verantwoordelijkheid, die we hiermee op ons nemen — niet in de laatste plaats tegenover degenen die binnen deze organisaties de humanistische invloeden trachten te bestrijden — is groter dan velen — ook in onze kring — beseffen.

Juli 1978

BALANS

Dit is het werk, dat Gij mij hebt gewezen,
Dit is mijn leven — Gij ontwierpt het plan.
Dit is 't verlangen, dat niet wou genezen,
(het houdt mij altijd in zijn gouden ban)
Dit zijn de vrienden, die ik heb gevonden,
Dit is de liefde die 'k van U ontving,
Dit is de schoonheid, die met vele monden
mij toespreekt in elk mens, in ieder ding.
Dit is de vreugd, die G'in mijn hart doet dalen,
Dit is 't verdriet, de donk're achtergrond,
waartegen Uw genade hel wil stralen.
Dit is mijn hart dat in U vrede vond,
Dit zijn mijn handen, Heer, die Gij wilt vullen
Met stil geluk, met méér dan dagelijks brood;
Gij schrijft de één — van mij zijn slechts de nullen;
Ik ben zo rijk! Mijn saldo is zo groot!

Nel Benschop - Uit: Een boom in de wind - Uitg. Kok, Kampen

D. W. L. MILO — DALMALLY

OM HET U AAN TE ZEGGEN

n.a.v. F. B. Bakels
„Nacht und Nebels”
Elsevier 1977

De beproevingen van Job kwamen snel achter elkaar, in sterk opklimmende hevigheid. weet u nog? De eerste bode kwam Job zeggen, dat zijn runderen en ezels geroofd en zijn knechten gedood waren. Slechts een knecht ontkwam om het Job aan te zeggen. De tweede bode meldde, dat de schaapskudden met herders en al door de bliksem waren vernietigd. Slechts een herder ontkwam om het Job aan te zeggen. Direct daarop kwam de derde om te rapporteren, dat de kamelen gestolen en hun oppassers gedood waren. Slechts een ontkwam om het Job aan te zeggen. De vierde kwam met het verpletterende bericht, dat Jobs kinderen op een partijtje onder een invallend huis waren gedood. Hij was de enige getuige die het Job kwam aanzeggen.

Wie het verhaal van Floris B. Bakels over zijn ervaringen van ruim drie jaren in Duitse gevangenissen en concentratiekampen leest, denkt aan Job. Niet alleen vanwege de beangstigende opeenvolging van beproevingen, de toenemende hevigheid aan geweld en de vrijwel algehele vernietiging van zijn persoonlijkheid — maar vooral om zijn reactie: dat de schrijver, als Job, Gode niets ongerijmds toeschreef maar, bij Gods geven en Gods nemen, de naam van God bleef prijzen. Dit boek is dan ook een lofzang geworden op God de Heere, die in zijn Zoon Jezus Christus nog altijd ongelooflijke wonderen werkt, zoals Hij alleen doet. En dit is, wat Bakels u heeft aan te zeggen.

Dit boek zal u, christelijke lezer, ontroeren. Het brengt u keer op keer

misschien tot tranen. Uw hart lijdt mee, want als een lid lijdt lijden toch alle leden mee? Uw hart springt op als u leest, hoe de schrijver Gods hand bleef vasthouden, als hem horen en zien verging. En uw geloof wordt niet weinig gesterkt, wanneer u uit onomstotelijke getuigenverslagen ziet en hoort, hoe Gods Geest vertroostend en sterkend werkzaam is, juist bij het dreigen van de dood.

In dit boek komen episoden voor, niet weinige, die men vandaag uit de tijd en irreëel kan achten. Maar episoden die elk waarachtig gelovige aanspreken als behorende tot Gods arsenaal. En episoden die uzelf zullen kunnen troosten, wanneer uzelf in de zware vervolgingen van een nabije toekomst het te moeilijk zou kunnen krijgen. Floris Bakels, Rotterdams jurist, heeft de allerzwaarste beproevingen doorstaan om het u aan te zeggen: „dat wij, vooral als onze weg door een dal van schaduwen des doods gaat, vol geloof, kracht en vertrouwen zullen zijn en niet moeten vrezen — maar Gods almachtige liefde zullen ondervinden”.

Misschien hebt u vorig jaar voor de KRO al iets gezien van de plaatsen waar de schrijver gevangen heeft gezeten? Misschien hebt u toen al een indruk gekregen van wat hier aan vooraf is gegaan. Als u toen begrepen hebt wat de schrijver u heeft aan te zeggen, kunt u het volgende ongelezen laten. Hebt u de boodschap nog niet vernomen, luister dan. Want hier is geen jeremiade over het verleden — hier is profetie voor de toekomst aan het woord. Het gaat niet alleen over erge beproevingen — maar vooral om de eer van onze hemelse Vader, die onze tranen bewaart en de haren van ons hoofd telt. Wiens koninkrijk komende is voor zachtmoedigen en vredestiters.

—o—

Wie enkele van de honderden boeken over concentratiekampen en gevangenissen uit de tweede wereldoorlog kent, schrikt niet al te zeer van de gruwelen. Een mens kan gauw wennen. Het is de vraag of dat goed is. Misschien is het beter om wel te schrikken, om onze christelijke fijngevoeligheid werkzaam te houden. Des te meer zullen wij ons inspannen, om herhalingen van deze beestachtigheden te voorkomen. Dat is niet alleen een zaak voor politici en generaals — maar voor ieder christen.

De liefde bant de vrees uit, zegt Johannes. Maar waar de liefde verdwijnt, waar haat regeert, komen angst, moord, vernietiging. De angst is een even grote vijand als de honger, de kou, en de pijn, zegt de schrijver. Dat

M. R. VAN DEN BERG — LEIDEN

JEREMIA

Ook al heb je gezworen tot je schade

Is dat nu wel zo? zijn wij geneigd te vragen. Nebukadnezar was toch een vijand? En het bondgenootschap met Zedekia was toch opgelegd? Zedekia was ertoe gedwongen. Hij had geen keus. En als je dan een mogelijkheid ziet eruit weg te breken, heb je toch groot gelijk? Daar heb je toch het volste recht van de wereld toe?

Maar de HERE zegt: zo is het niet. Zedekia had dat recht niet. Want dat verbond met Nebukadnezar was MIJN verbond. Het werd gesloten in MIJN Naam en bekrachtigd door een eed bij Mij. Door dat verbond te verbreken wekt Zedekia de indruk, dat erop Mij geen staat te maken valt en dat Ik onbetrouwbaar ben.

Een verbond naleven en je eden hou-

den is iets dat in de Schrift sterke nadruk krijgt. Denkt u maar eens aan Ps. 15. Daar wordt gevraagd: wie mag verkeren in uw tent en wonen op uw heilige berg? D.w.z.: wie mag in Gods gezelschap verkeren? Op wiens aanwezigheid stelt God prijs? Het antwoord luidt: die oprecht wandelt en gerechtigheid doet. En waarin bestaat dat doen van gerechtigheid? Dat bestaat o.a. in het geen bedrog plegen in je eden en in het niet veranderen, ook al heb je tot je schade gezworen.

Wie dat in acht neemt, is rechtvaardig. Hij betracht het recht. Maar Zedekia deed dat niet. Daarmee deed hij zijn eigen naam geen eer aan. Die naam betekent: rechtvaardigheid is Jahweh. Jahweh is degene die het verbond naleeft, wiens optreden door die verbondsverhouding bepaald wordt. Dat is de betekenis van Zedekia's naam. Maar toe hij het verbond met Nebukadnezar verbrak, bewees hij van die rechtvaardigheid van Jahweh niets te zien. Toen gooide hij Jahweh's rechtvaardigheid te grabbel. Daarom zegt de HERE: hij zal niet ontkomen. Ik zal mijn net over hem uitspreiden. Hij zal in mijn strik gevangen worden.

Hoe voltrekt Jahweh zijn oordeel?

Voor de voltrekking van zijn oordeel over Zedekia maakt de HERE gebruik van Nebukadnezar en zijn leger. Dat is een manier waarop Hij heel vaak zijn oordeel voltrekt. Het komt maar zelden voor, dat Hij het op een directe manier doet, zonder gebruik te maken van mensen. Een voorbeeld daarvan vinden we b.v. in het geval van Korach met zijn aanhang en van Dathan en Abiram (Num. 16: 31-35). Maar een dergelijke onmiddellijke oordeelvoltrekking, zonder toedoen van mensen tot stand gebracht, is toch uitzondering. Als regel schakelt de HERE mensen in.

Van de buitenkant af gezien lijkt het oordeel van Jahweh dan een puur menselijke aangelegenheid. Het lijkt alsof er alleen maar menselijke factoren in het spel zijn. Dat was ook bij het oordeel over Zedekia het geval.

Oppervlakkig gezien was er alleen maar sprake van politieke factoren, van menselijke actie en reactie. De Farao wil Babels macht kortwieken. Hij slaagt erin Juda over te halen tot

afval van Babel. Maar Nebukadnezar laat dat er niet bij zitten. Hij kan het zich niet veroorloven, dat zijn flank onbeschermd en ongedekt komt te liggen. En daarom trekt hij met een groot leger naar Juda.

Zo zag het er van de buitenkant af gezien uit. Zo zou het in de kranten hebben gestaan. En de politieke commentatoren zouden het voor radio en t.v. allemaal op deze manier uitgelegd hebben. Natuurlijk was dat niet onjuist. Want al die factoren waren er ook en speelden inderdaad een rol. Maar achter dit alles en dwars erdoorheen was Jahweh aan het werk. Hij was bezig zijn oordeel te voltrekken en zijn net over Zedekia heen te gooien.

Hoe weet je zoiets nu? Waar kun je dat aan zien, dat er meer in het spel is dan alleen maar menselijke factoren? Dat kun je alleen maar weten door het Woord van God. Aan de gebeurtenissen zelf kun je het niet zien. Die dragen heus geen bepaald opschrift of kenteken. Alleen als je het Woord van God kent, kun je in het samenspel van menselijke, politieke en militaire factoren God aan het werk zien en zijn oordeel herkennen. Maar zelfs dan, als je met

geldt voor het individu, voor de groep, voor hele naties, voor werelden. Waar de Geest Gods wordt verdreven daar komen demonie en daar komen satanische, antichristelijke „orde” voor in de plaats. Daar geeft God de mensheid over aan eigen goeddenken en dat is niet best.

De leiders van het Derde Rijk hadden een begrijpelijk uitgangspunt in het compromis van Versailles-1919. Dit als onrecht gevoelde compromis werd aangegrepen voor een mobilisatie van onlustgevoelens. Men verenigt gemakkelijker mensen tegen iets dan voor iets: tegen het rijke Westen werd het Duitse volk verenigd. De Joden waren daarbij de aanwezige schietschijf. Door voorbereidingen tot een oorlog te treffen scheen de werkeloosheid te verdwijnen. De industrie, te weten een massale oorlogs-industrie, draaide op volle toeren. Ieder had zijn bescheiden boterham. Door de schulden aan het buitenland eenvoudig door te strepen kreeg men een sterk verbeterde financiële positie. Door een hiërarchisch machtsstelsel op te bouwen prikkelde men ieders ambitie, om het beste voor zichzelf en het vaderland te zoeken. Door de nieuwsmedia onder regeringscontrole te brengen, kon men tegelijk nieuws maken en become-tariëren. Door heropvoeding van volwassenen, door jeugdvorming en door de leugen officieel te maken kreeg men het resultaat van een nationale hersenspoeling. Door de kinderen te leren hun ouders zo nodig te verraden ontbond men de gezinscellen. Door een stelsel van geheime politie en verraad op te bouwen kreeg men al de gezonde zelfstandige denkers, de potentiële cultuurdragers, de vreedzamen zowel als de communisten, zonder moeite opgespoord, geregistreerd en afgeroomd. Alles wat het totalitaire misdadige regime in de weg stond, werd medogenloos geconcentreerd en stelselmatig afgeslacht. Lang voor de oorlog losbarstte waren de Duitse concentratiekampen al gevuld — met de room van het Duitse volk.

U kunt zich afvragen, hoe een krankzinnige als Adolf Hitler dit alles voor elkaar kreeg. Nietsche zou antwoorden: waanzin is bij individuen iets zeldzaams, maar bij groepen en partijen regel. De schrijver laat zien hoe individuele Duitsers, bij tijden tot hun oude menselijke gemoedelijkheid vervallen, plotseling zich hun plicht bewust werden, de Partei-waanzin in de ogen kregen om hun slachtoffers weer dood te ranselen.

We schrijven verleden tijd. Maar wie het boek van Bakels gelezen heeft en bovendien George Orwell's roman „1984” kent, is geneigd in de toekomstige tijd te schrijven. „Het is niet voorbij en we leven niet in vrede”, zegt hij. „Voor mij staat vast dat zeer grote rampen op komst zijn —

wanneer de mens zijn God niet terugvindt, niet wil luisteren naar wat gezegd is, niet wil doen wat bevolen is”. Vandaar dat zijn boek dient om ons iets aan te zeggen: niet alleen de rampen — maar vooral het gebod der liefde.

—o—

Toen de oorlog uitbrak was die onvermijdelijk. Niet alleen historisch gezien onvermijdelijk — waarom we ons nog steeds verbazen over de naïeve houding van het Westen, met name Groot-Brittannië. Ook in het kader der ontwikkelingen binnen het Derde Rijk was de oorlog onvermijdelijk. De hele voorbereiding was zo duidelijk getimed, was zo psychologisch opgebouwd, dat de bom tot ontploffing moest komen. Dat zag ieder, die aan brandende lonten geloofde. Wanneer de sedert 1934 brandende lont zou gedooft zijn, zou dit catastrofale gevolgen hebben gehad: voor Duitsland en voor zijn totale omgeving. Duitsland gokte immers met alles of niets. Had niets te verliezen, alles te winnen en zat in het mechanisme van eigen oorlogsvoorbereidingen opgesloten.

Het binnenvallen en bezetten van het Saargebied, van Oostenrijk, van Polen waren de eerste hoofdstukken. De mobilisatie van het Auslands-Deutschtum, spionnen in de buitenlandse families en industrie, was een extra waarschuwing. Velen riepen ons volk wakker in de dertiger jaren.

De bezetting van Noorwegen, Denemarken, Nederland, België, Frankrijk goeddeels, waren vlot afgewerkte programmapunten. De bezetting van Groot-Brittannië stond te duchten, het heeft een haar gescheeld. Zelfs na de grote ommekeer in Duitslands voorspoed heeft nog het Ardennen-offensief in de winter van 1944/45 ons hart doen beven. Ja zelfs in de laatste oorlogsmaanden scheen de V3, Duitslands geheime troef, nog een vreselijke keer in de afloop te brengen.

Wat een wonder, dat de Duitsers in de bezette landen alle „herscholing”, berichtgeving, leugenpers, terreur en afroming van tegenwerkende elementen met versneld tempo en met nog minder scrupules ter hand namen! Een regime, reeds jaren doorgewinterd in wreedheid, efficiëntie en onmenselijkheid, zette zich in om een groot aantal — en wel van de beste vaderlanders — af te romen. Het spoorloos doen verdwijnen in „Nacht und Nebel” was een der gemeenste methoden, om de bezette landen te intimideren, de weerstanden te breken zo mogelijk.

(wordt vervolgd)



hulp bij bijbelstudie

het Woord van God geconfronteerd wordt, kun je nog je ogen blind houden voor Gods oordeel en het niet serieus nemen. Dat was ook het geval bij Zedekia.

In het nauw

De situatie was inmiddels uitermate kritiek geworden voor Zedekia. Nebukadnezar was met een geweldig leger naar Juda gekomen. In de garnizoenssteden, zoals Lachis, Azeka en Bethseles en ook in Jeruzalem, heerste een verhoogde militaire activiteit. Er werd koortsachtig gewerkt aan de verdedigingswerken. Men leefde in grote spanning. Tussen de commandanten van de verschillende garnizoenen werd een intensief contact onderhouden door middel van koe-riers. En er werden regelmatig rapporten gezonden naar het hoofd-

kwartier in Jeruzalem. Ook was er een direct communicatie-systeem ontworpen voor het geval de garnizoenen door het babylonische leger van elkaar geïsoleerd zouden worden: 's nachts door middel van vuren en overdag door middel van rooksignalen.

Door opgravingen in Lachis zijn een paar brieven tot ons gekomen, die ons enig inzicht geven in de toenmalige situatie. Ze zijn afkomstig van een officier die het commando voerde over een voorpost bij Lachis. Ze zijn gericht aan zijn commandant in Lachis zelf. In die brieven komen duidelijk de angst en de verwarring die er toen heersten, tot uiting.

Jer. 21:1-10 speelt in de situatie waarin het beleg om Jeruzalem nog niet volledig gerealiseerd was. De babylonische troepen trokken wel door Juda en verschillende garnizoenssteden werden al belegerd. Buiten de muren van Jeruzalem leverden judese soldaten nu en dan gevechten met babylonische patrouilles.

Zedekia zit goed in het nauw. En dan stuurt hij een tweede delegatie naar Jeremia: Pashur, een van de judese vorsten, en Zefanja, de plaatsvervangende hogepriester. Ze komen

namens Zedekia met een verzoek: vraag toch de HERE voor ons. Want Nebukadnezar voert strijd tegen ons. Misschien zal de HERE met ons doen naar al zijn wonderen.

Komende catastrofe

Op het moment dat deze delegatie bij Jeremia komt, is hij al ruim 60 jaar oud en is hij al zo'n 40 jaar profeet. Al die veertig jaar lang was het nog niet voorgekomen, dat mensen of de koning zelf uit zichzelf naar hem toekwamen om het Woord van God te horen. Men had hem altijd gemedend en zoveel mogelijk met een boog om hem heen gelopen.

Nu komt daar verandering in. Koning Zedekia zoekt contact met hem. Hij is er ineens op gebrand het Woord van Jahweh te horen. Hij legt zijn bestaan en dat van zijn volk in handen van Jahweh: misschien zal Hij met ons doen naar al zijn wonderen. Want zo is Jahweh toch, niewaar? Hij is een God die wonderen werkt. Dat had Hiskia indertijd ook ondervonden. Toen was er een soortgelijke situatie. Jeruzalem werd omsingeld door het leger van de Assyriërs. Het was een noodtoestand. Koning Hiskia

had Jesaja gevraagd de HERE te raadplegen. En toen had de HERE verlossing beloofd en gegeven. 's Nachts waren de Assyriërs hals over kop in paniek weggevlucht (Jes. 36 en 37).

Dat zou de HERE nu best weer kunnen doen, dacht Zedekia. Zo is Hij toch: een Helper in nood, een Verlosser.

Gelukkig, zijn wij geneigd te denken. Eindelijk zoekt de koning Jahweh en diens Woord. Zedekia, de verloren zoon, komt weer thuis. Hij gaat weer naar zijn Vader. Zo zouden wij vermoedelijk reageren.

Maar de reactie van de HERE is totaal anders. Hij slaat zijn armen om Zedekia heen, zoals die vader uit de gelijkenis, maar Hij wijst hem af en stuurt hem de woestijn in. Denken jullie dat Ik Nebukadnezar tot de terugtocht zal dwingen? Geen sprake van! De situatie zal nog veel benarder worden. Het zal uitlopen op een catastrofe voor mens en dier. Want eigenlijk is het niet Nebukadnezar die tegen u strijdt, maar een ander: Ik-zelf. Met opgeheven hand en sterke arm. In grimmige toorn en grote woede.



Laat eens wat horen

UIT EEN BISDOM

Sittard, 29 mei 1978

H. Amelink

Verkiezingen

Nooit heb ik het gevoel gehad in een bisdom te wonen, totdat ik voor enkele jaren in Limburg kwam te wonen. Of een mens het wil of niet, je merkt het: je woont in een bisdom. Het bisdom Roermond. Mijn vorige woonplaats (Langerak Z.H.) zal wel behoord hebben tot het bisdom Rotterdam, maar daar merkte je niets van. Hier is dat anders. Het is niet mogelijk hier te wonen zonder te weten dat de bisschop van de R.K.-kerkprovincie dr Gijsen is.

Gisteren was het zondag. Ik moest 's middags preken in Maastricht over zondag 24 van de oude Heidelbergse. Hier dierbaarder dan waar ook. In deze tijd kostbaarder dan ooit. Bij de voorbereiding van de preek had ik me weer eens verdiept in het geschil tussen Rome en Reformatie over de rechtvaardiging zonder de werken, door het geloof alleen, en me herinnerd dat ook het tweede Vaticaans concilie was geopend door Johannes XXIII met alle vervloeking van Trente. Alle, ondanks protestantse warhoofden, die nog van mening zijn dat er wat veranderd is sedert Vaticanum II en ondanks ook Rooms-Katholieke warhoofden, die zo graag denken dat er iets veranderd is en dan in de moeilijkheden komen als ze tegen een bisschop opbotsen die zegt 'nee, maar daar weet ik niets van'. Nu op de zondag van de 24ste afdeling van de Heidelbergse in de gemeente van Maastricht, cirkelde er boven Sittard een reclamevliegtuigje met de opwekking op het CDA te stemmen voor de nieuwe gemeenteraad van Sittard. Nu was ik dat al wel van plan. De PvdA heeft me nl. opgewekt op de progressieven (wat zou dat woord nu eigenlijk betekenen?) te stemmen. Ze zouden de meerderheid kunnen halen. Mijn afkeer van progressief gedram is wel zo groot, dat toen ik las dat de mogelijkheid er was voor een progressieve meerderheid, ik besloot te gaan stemmen en dan maar op de belangrijkste concurrent van de PvdA. De PvdA als minderheidsgroep in ons land is al walgelijk van de machtsarrogantie. Wat zou dat wel een onverdraaglijke situatie worden als ze ooit de meerderheid zouden halen! Dus zonder enig enthousiasme en om een zuiver politieke overweging had ik besloten op het CDA te stemmen.

Maar: wat is het CDA nu eigenlijk? En: moet ik nu gaan stemmen op een partij, waarvan een deel vóór zondag 23 en 24 is en een ander

deel er helemaal tegen, als goede humanisten? En moet ik nu gaan stemmen op een partij, die een aanslag pleegt op mijn rust op de zondagmiddag? Voor de preek. En een aanslag op de rust van alle zieken en vermoeiden?

Maar ja, je woont in een bisdom en dat zet een stempel, ook op de straat. De feesten worden graag gehouden op zaterdag en van zaterdag op zondag. Het carnaval wordt gevierd. En denk dan maar niet dat het dan rustig is op zondag. De politiek is ook een soort carnaval. Het gemeenschapelijke is in ieder geval de factor lawaai.

Zal ik nog wel op het CDA stemmen? Al mijn instincten gaan er tegen in. Ook zondag 24 van de H. Catechismus. Maar ja, de PvdA aan de macht laten? Dat gaat ook in tegen zondag 24 en nog een paar en dan: kun je zo iets doen als je nog gesteld bent op een parlementaire democratie? Ja leven in een bisdom geeft zelfs bij gemeenteraadsverkiezingen zo zijn moeilijkheden.

In Langerak (Z.H.) was dat makkelijker. Daar maakte men in ieder geval voor de gemeenteraadsverkiezingen geen propaganda op zondag. Trouwens ook door de week nauwelijks en in ieder geval niet lawaai. Ik hield daar wel van. Vooral geen drukte.

Dr Gijsen

Het wonen in een bisdom was, niet zo lang geleden, te merken aan de verspreiding van een brochure geschreven door drie leden van de orde van de franciscanen: de paters Dieteren, Lohuis en Tesser. Het bericht van deze gebeurtenis was zelfs in ons eigenste 'Opbouw' te lezen.

Was voordat ik in Limburg kwam een franciscaan iemand uit een liedje van Sonneveld (u weet wel Wim) hier heb ik er werkelijk één ontmoet. En drie richten zich nu tot alle inwoners van het bisdom Roermond. Daar hoor ik ook bij. De brochure is in heel Limburg verspreid in een oplage van 400.000 exemplaren en de NRC weet te berichten van een herdruk en van vertalingen in het Frans en Engels. Er is dus echt wel iets aan de hand in Limburg's dierbaar oord.

Er moet heel wat geld mee gemoeid zijn. Dat deed een andere franciscaan al verontruste vragen stellen over de herkomst van het kapitaal. En de NRC maakte ervan dat hij veronderstelde dat er duistere banden waren tussen de drie en 'het' kapitaal. Naar het bekende recept van het neo-marxisme: 'mensen, noem elkaar geen mietje, eenmaal weten we het allemaal / het is de schuld van het kapitaal'. Deze franciscaan is van een ander soort dan de drie van 'Roermond'. En de minderbroeders gaan blijkbaar op een gelijke wijze met elkaar om als vele protestanten. Veel nieuws onder de zon is er niet. De brochure is getiteld 'waarheid over een moedig bisschop' en is een apologie voor het werk en optreden van mgr Gijsen, de bisschop van Roermond.

De benoeming van Gijsen als bisschop van Roermond is van het begin aan een omstreden zaak geweest. En zijn optreden is niet minder omstreden. Er waren nogal wat tegenstanders zowel hier in het bisdom als in heel Nederland. Men voelde en voelt de benoeming van dr Gijsen tot bisschop

als een afkeuring van het beleid, dat gevoerd was door kardinaal Alfrink, de aartsbisschop van Utrecht, en zijn medestanders. Die afkeuring zal er inderdaad wel ingezet hebben.

Gijsen werd gewijd in Rome en Alfrink moest ontboden worden om daarbij te zijn. En hij ging. Want hij is rooms.

Het is nog niet zo lang geleden dat de paus, Paulus VI, tijdens een openbare audiëntie uitsprak dat bisschop Gijsen voor een herleving in het bisdom had gezorgd. En zo iets wordt in het verpolitiekt Rome natuurlijk wel met opzet in het openbaar gezegd.

Dat kunnen de andere bisschoppen van Nederland in hun zak steken. Trouwens al eerder, tijdens het gezamenlijk bezoek van de Nederlandse bisschoppen aan de bisschop van Rome, was de kritiek ook al wel duidelijk te horen. De huidige kardinaal heeft dat wel niet willen toegeven. Blijkbaar een even slecht verliezer als de PvdA. Zo iets is een duidelijk menselijk verschijnsel. En of je nu Den Uyl heet en gereformeerd geweest of Willebrand heet en rooms bent, dat maakt blijkbaar geen verschil.

Nederlands misvormd katholicisme

Het bovenstaande grapje is niet van mij, maar van de drie paters franciscanen. Een duidelijke herinnering aan de Nederlands Hervormde kerk. Niet zo erg fijnzinnig, maar wel heel duidelijk als typering, in hun mond, van de huidige toestand van de R.K.-kerkprovincie. Misvormd katholicisme. Dat kunnen de andere bisschoppen, met uitzondering van dr Simonis, in hun zak steken.

De aanleiding tot het schrijven van de brochure was een conflict over de missie en met name over dat wat wij zouden noemen de 'hulpdiensten'. De hulp die in materieel opzicht naar de missievelden gaat. Er bestaat een bisschoppelijke vastenactie. De B.V.A. genoemd. Niet C.D.A., maar B.V.A. Ene pater Nelen wees de richtlijnen af van de bisschop van Roermond. Deze pater was de secretaris van het bisschoppelijk missiebureau. Hij werd ontslagen. Nogal voor de hand liggend, zeg je als eenvoudig toeschouwer. Want je bent Rooms of je bent het niet. Opstand tegen een bisschop dat kan natuurlijk niet. Zeker niet tegen een bisschop, die zo kennelijk de goedkeuring van de paus heeft. Pater Nelen stichtte een eigen missiebureau. En dan het meest gekke: de secretarissen voor de missie van de bisschoppen van Utrecht, Groningen, Haarlem, Breda en Den Bosch, lieten publiek weten dat zij besloten hadden „achter het werk van pater Nelen te staan". De bisschop van Rotterdam deed blijkbaar anders.

Daarmee is het conflict geworden tot een conflict tussen bisschoppen onderling. Dit conflict is niet zo interessant wat betreft de machinaties eraan verbonden. Wel is voor ons belangwekkend dat het in dat conflict kennelijk om meer ging dan om een bepaalde actie. Volgens de schrijvers van de brochure gaat het over de plaats van het Evangelie in het ontwikkelingswerk. Pater Nelen met zijn collega's zijn blijkbaar van mening dat ontwikkelingshulp 'neutraal' is. Waarin ze natuurlijk ongelijk hebben. De schrijvers van de brochure citeren uit de bisschoppenconferentie van

Kenya in 1976. Daarin wordt geklaagd dat er voor alle mogelijke zaken wel steun te verkrijgen is, maar moeilijk voor het directe werk van de Evangelieverbreiding.

De B.V.A. schoot al voor het conflict rond Limburg ernstig tekort door het verwaarlozen van de eerste taak. Mgr Gijsen had in 1974 dan ook al geschreven „indien men sommige missiologen wil geloven, zou voortaan alle aandacht moeten gaan naar de ontwikkeling en zou de evangelisatie eerder een overblijfsel zijn van de koloniale regimes". Gezien de vele materialistische opvattingen in deze wereld is zo iets zeer waarschijnlijk. Meer en meer gaat de gedachte leven dat, als de omstandigheden maar gunstig zijn, dan de mens ook verandert. De schuld van de zonde ligt in de maatschappij, als men sommige lieden zou willen geloven. Dat de Bijbel dat weersprekt is heel duidelijk. Dat de kerkgeschiedenis het óók weersprekt is eveneens duidelijk. De zaken, die aan de orde zijn tussen Mgr Gijsen en andere Rooms-katholieken zijn dan ook geen zaken die ons niet raken. In feite worden we met dezelfde verschijnselen geconfronteerd.

Het conflict in Limburg was 'toevallig'. Het had net zo goed over iets anders kunnen losbreken.

Media

De schrijvers klagen dat er een verkeerd beeld gegeven wordt van dr Gijsen in de media. Dit is iets moeilijker te beoordelen voor een buitenstaander. De tegenstanders van Gijsen vinden 'pers, radio en televisie aan hun kant en ieder die zg. met zijn tijd wil meegaan'. Daar zit wel iets in. Je kunt je het weekblad „De Tijd" niet voorstellen als verdediger van mgr Gijsen. Een dagblad die dat zou willen doen, bestaat ook niet. En de KRO zal er ook wel niets voor voelen.

Wat dat betreft zal Gijsen wel in hetzelfde hoekje zitten als de protestantse orthodoxie. Wel zeer verwonderd sámen in dat hoekje te zitten. De protestantse orthodoxie heeft van Trouw en de NCRV ook niets te verwachten. Maar protestanten, altijd iets voorlijker dan Rooms-Katholieken (dat noemen ze hier hollandse verwaandheid) hebben een eigen omroep en eigen bladen gesticht. Als mgr Gijsen inderdaad voor een réveil heeft gezorgd binnen het katholicisme, dan zou dat natuurlijk ook een manier zijn.

De paus

De paus kiest de kant van de bisschop van Roermond. Dat is onweersprekelijk. Eigenlijk is het heel merkwaardig dat daarmee de zaak niet beslecht is. Want het kenmerk van een Rooms-katholiek is toch wel dat hij zich wat gelegen laat aan de bisschop van Rome. Als men dat niet meer doet, zou het eerlijk zijn zichzelf ook niet meer Rooms-katholiek te noemen. Want hoe dwaas de theologische fundering van het primaat van de bisschop van Rome ook is, het is wel een kenmerk van de R.K.-kerk. Om niet te zeggen: het enige kenmerk. En als je zegt 'wat heb ik met Rome te maken', dan ben je een protestant. Een geus zeggen ze hier vlak over de grens, in Belgisch Limburg, waar ze

ook zingen van het bronsgroen eikenhout.

De tegenstanders van Gijsen zeggen dan wel dat Paulus VI een oud man is. Maar dat is bijzonder kinderachtig. Hij is oud. Maar Johannes XXIII was ook oud. En al ben je oud, daarom behoef je nog niet een dwaas te zijn. Het is een veel gevolgde methode om zich aan de klem van de mening van mensen te onttrekken, als ze oud zijn. Dan gebruik je hun oud zijn als argument. Maar het is wel een bewijs van gebrek aan argumenten om de leeftijd als argument hetzij pro, hetzij contra te gebruiken.

En laat ook niemand denken dat er verschil was tussen de vorige paus en de huidige, wat de principiële zaken betreft. Dat verschil is er niet. Trouwens de protestantse euforie over Johannes XXIII heb ik evenmin kunnen begrijpen als de euforie over president Kennedy. Johannes XXIII was een vriend van von Papen. Nu, vrienden van von Papen, wat moet je daarvan denken? Ik houd niet van ze.

Deze paus bezocht de wereldraad van kerken in Genève en zei 'mijn naam is Petrus'. Niet erg tactvol, maar geheel in overeenstemming met de leer van de R.K.-kerk en met de mening van Johannes XXIII.

Heidelberg

Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht. Laten we ons hoeden voor alle machtaanspraken in de kerk. Goddank: de apostelen hebben geen opvolgers. Ze kunnen dat niet hebben. Het eerste kenmerk van een apostel is wel dat hij door Jezus Christus Zelf, zonder tussenkomst van een ander, gekozen is. Gewone exegese brengt dat wel aan het licht. Maar al hebben we geen apostolische stoel, we hebben wel het apostolische woord. Het apostolische woord leert ons de vrijpraak van de zondaar zonder de werken, alleen door het geloof. Zondag 23 van de H.C. Als Karl Barth aan het einde is van zijn behandeling van dit onderdeel van zijn dogmatiek, die afschuwelijk lange en dikke, dan drukt hij zeer terecht zondag 23 van de H. Catechismus af. Dat zegt inderdaad, voldoende. In Maastricht staat het gebouw van de Waalse kerk, waar gepredikt wordt over de zondagen 23 en 24 van de H.C., tegenover een oude kerk van de Minderbroeders. De plaatsing is haast symbolisch. Want al is mijn indruk dat de drie minderbroeders gelijk hebben in hun verdediging van mgr Gijsen, ze hebben wel gelijk in hun ongelijk. En hun ongelijk is het oude geschil tussen Rome en de Reformatoren.

Korrespondentie over deze rubriek naar:

A. W. Biersteker,
Fazantenkamp 526,
Maarssen (03465-65358)

Rektifikatie

Het nummer van 28 juli vermeldt een vervelende zetfout in het artikel over ds Andrew Tsangalides. Het gironummer van de diakonie Geref. Kerk Vrijgem. te Eindhoven, p/a Refelingse Erven 125, Nuenen is niet 329235, maar 3292353. Uw giften graag overmaken naar dit gironummer.



van de zending

TABOE'S

(Soemba-Borneo)

Dit uit het indonesisch afkomstige woord betekent zoveel als „pas op”, „gevaarlijk”, „afblijven”. Het brengt iets van dreiging met zich mee, een waarschuwing.

In het menselijk leven — zo zegt de Soembanees — openbaren zich veel krachten en wees daar maar heel voorzichtig mee. Geesten van voorouders, marapoes, ze beïnvloeden heel het leven. We spraken daar een vorige keer over. Maar er zijn ook overal verborgen krachten en je komt die op 't meest onverwachte moment tegen.

In dieren bijvoorbeeld. Hoe komt het dat een heel klein slangetje een groot mens kan bijten en deze daarna sterft? Een giftige slang zeggen wij. Mana, verborgen kracht, zegt de Soembanees. Zo'n beest: taboe, ga het uit de weg! Doodt het niet, want je weet niet wat er dan kan gebeuren. Zo ook in planten. Sommige zijn te eten, je krijgt er kracht door en ze werken genezend. Maar van andere moet je afblijven, ze veroorzaken krampen. En wie kan dat allemaal precies weten? En woorden, als spreken gebruikt, ze hebben invloed. Ten goede, maar dikwijls ook ten kwade. De éne dag is ook veel beter geschikt dan de andere om iets te doen. Wees dus heel voorzichtig, niet te spontaan. Heb erg in wat taboe kan zijn.

Wij kunnen ons geen goed beeld vormen van wat er allemaal meespeelt in het leven van de Soembanees. Hij erkent een heel klein mensje te zijn in die gróte schepping. En er hangt veel dreiging boven z'n hoofd. Vandaar dat hij telkens weer probeert om die geesten en krachten te vriend te houden en hij offert daarvoor op vele plaatsen. Je ziet dan ook op veel landwegen en in de kampongs offerstenen. Als je daar langs gaat, geef dan even aandacht aan marapoe en mana (geheimzinnige krachten). Zo'n samenleving is er een, waarin veel angst heerst. „Het is een leven onder de voortdurende tyrannie van de machten der duisternis, het is een leven van nameloze vrees en angst.” (citaat uit een werkje van dr J. H. Bavinck).

Een vorige keer schreven we reeds, dat de Soembanees niet elke dag onder zó grote druk leeft; de spanningen lopen niet altijd hoog op. Dat ligt voor de hand. Maar ondergronds zijn ze steeds aanwezig en de Boze doet ze op 't meest onverwachte moment naar buiten treden. Ook in de kring van de gemeenten, óók bij hen, die de Heer Jezus Christus als hun Heiland belijden. Ze vallen terug vóór ze er erg in hebben. Adat en mara-

poe heersen écht, be-heersen het leven. Zó dat de boodschap van het evangelie, die er één is van bevrijding, van overwinning, stuk dreigt te lopen op die demonische machten.

Zullen we onze broeders en zusters hard en hoog veroordelen, als de oude leefgewoonten hen weer in de ban hebben genomen? Als ze de oude taboes niet durven ontwijken? Het hart van ieder — en we weten dat toch van onszelf — is geneigd tot álle kwaad. En vrouwen op onze Heer moeten we allen, ons leven lang, telkens opnieuw weer leren. Wat hebben de discipelen, waarmee Hij drie jaar omging, moeite met dat leren gehad. En wat klemde ook voor ons dat gebod: strijdt om in te gaan! Sterke machten, op Soemba, in Nederland, overal ter wereld, die zich opmaken om het Koninkrijk der hemelen te weerstaan. Na het zaaien van het goede Woord komt de Boze en zaait onkruid. En dat laatste schiet soms bijzonder hard op.

Dit alles ziende, is de gróóste steunverlening, die we onze broeders en zusters op Soemba kunnen geven: appél op onze Heer, die álle macht heeft. Die de schrik voor de taboes kan wegnemen door Zijn Geest. Die „met ons lot bewogen” hen en ons kracht wil geven voort te gaan en behoeden wil voor struikelen.

Verantwoording giften van particulieren t.b.v. Soemba

In de periode van 1 januari t/m 31 juli 1978 werden de volgende particuliere giften ontvangen:

JHB te Z, 7 x 12,50; Mw GB te B 7 x 30,—; Mw TB-B te B 7 x 30,—; JB te W 30,— + 2 x 40,—; MJB te D 2 x 35,—; AvdB te D 50,—; CvB te W 15,—; JJB te V 25,—; JJB te R 10,—; Mw EHB te E 25,—; PvD te B 20,—; Mw D te A 25,—; MdJ te R 7 x 7,50; JdJ te U 15,— + 3 x 30,—; GvM te S 50,—; NN te W 50,—; AS te O 10,—; HV te D 3 x 50,—; HV te W 30,—; LV te S 2 x 25,—; ABvW te V 7 x 12,50; HvdZ te G 2 x 50,—.

Allen willen wij, namens de Soembanees kerken, heel hartelijk danken voor Uw giften. Wij houden ons aanbevolen! Het gironummer is nog steeds: 1768194 t.n.v. Zendingscommissie Geref. Kerk (Vrijgem.) van 's-Gravenhage.

De penningmeesteresse,
F. H. van Faasen-Heuving



kerknieuws

ADRESSEN

Het adres van Ds J. Kranenburg is gewijzigd in: Volmachtenlaan 10, Rolde (Dr.), tel. 05924-2318.



nieuws uit breder kring

Het laatst verschenen nummer van „Beweging-78” handelt speciaal over het thema „Bijbel en Geschiedenis”. Aansluitend hierop zal er een conferentie worden gehouden, waarin de gelegenheid wordt geboden om met de auteurs verder van gedachten te wisselen over de aangesneden problematiek.

De conferentie is in eerste instantie bedoeld voor hen die „beroepsmatig” bij het onderwerp betrokken zijn: predikanten/theologen. Echter ook voor ouderlingen, diakenen, „gewone” gemeenteleden, theologie-studenten etc., etc. Kortom, iedere geïnteresseerde is hartelijk welkom.

Als datum is genomen maandag 4 september 1978 van 10.00 uur tot ca. 21.00 uur in gebouw „De Ark”, Duivenkamp 844 te Maarssenbroek (gemeente Maarssen).

De deelnemerskosten bedragen f 25,— (inclusief lunch en koffie/thee, excl. warme maaltijd).

Men kan zich opgeven door storting van f 25,— op giro 1209598 t.n.v. Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte te Maarssen met vermelding van „theologen-conferentie”.

Met huis-aan-huis-aktie in Leiden

EO-JONGEREN OVER „ZIN OF ONZIN”

„Zin of onzin?” is het motto van de Jongerendag, die de Evangelische Omroep op zaterdag 7 oktober a.s. organiseert in de Groenordhal (Willem de Zwijgerlaan 2) te Leiden. Vorig jaar trok een dergelijke manifestatie in Hilversum ongeveer 6.000 bezoekers.

Behalve community singing, toespraken, muziek en bijbelstudie, omvat het programma van de Jongerendag 1978 een huis-aan-huis-evangelisatie-aktie. De organisatoren willen daarvoor ongeveer 500 jongeren rekruteren, die van tevoren zullen worden getraind. Op 23 september is er voor hen een instructie dag in „Het Bruggehoofd” te Leiden. De actie is vooral gericht op verspreiding van gratis lektuur.

De huis-aan-huis-aktie begint op 7 oktober onmiddellijk na afloop van het programma in de Groenordhal, 's middags omstreeks half vijf.

Tijdens de jongerendag zullen de uit Oeganda uitgeweken Anglicaanse bisschop Festo Kivengere, Leo Habets en EO's Henk Binnendijk (bekend van het t.v.-programma „Windkracht 16”) het woord voeren. Muzikale medewerking wordt verleend door de zangeres Doke van Dijk, de Zwolse gospelgroep „The Burning Candles” en Harry Govers met diens combo. De presentatie is in handen van Jan van den Bosch en de community singing wordt geleid door Arie Pronk.

De jongerendag begint 's morgens om

tien uur. In de Groenordhal wordt ook een info-markt gehouden, waar jongerenorganisaties zich in een groot aantal stands presenteren; men verwacht er ongeveer vijftig kramen. 's Avonds houdt de EO in dezelfde hal een muziekkavond voor alle leeftijden met o.a. massale koorzang.

NIEUWE REFORMATISCHE STUDENTENVERENIGING IN GRONINGEN

In de pers verscheen begin juli een publicatie, gericht aan de aankomende eerstejaars studenten uit prot.-christelijke kring.

Deze publicatie was ondertekend door 4 prot.-chr. studentenverenigingen. Onder deze 4 studentenverenigingen was ook de Vereniging van Christelijke Studenten te Groningen, de V.C.S., „Hendrik de Cock”.

Deze V.C.S. is een interkerkelijke prot.-chr. studentenvereniging die in haar grondslag stelt zich in al haar activiteiten gebonden te weten aan de Bijbel.

In feite is deze V.C.S. de enige christelijke studentenvereniging (met een gezelligheidsleven) die openstaat voor studenten uit prot.-chr. kringen.

Naast deze V.C.S. is er nog een G.S.V., afkorting voor: Gereformeerde Studenten Ver. die alleen openstaat voor studenten afkomstig uit de Geref. Kerk (Vrijgemaakt).

Over de koers van en de ontwikkeling in de V.C.S. „Hendrik de Cock” heeft het bestuur van de Vereniging van bij het Onderwijs betrokken Christen Ouders (VOCO) ernstige zorgen.

In de V.C.S. „Hendrik de Cock” is namelijk de laatste jaren een grote tegenstelling gegroeid tussen de officiële grondslag en de zich van die grondslag steeds meer verwijderende praktijk.

Die tegenstelling komt hoe langer hoe duidelijker tot uiting in tal van artikelen in het officiële orgaan van de V.C.S. „Hendrik de Cock”, Cocktail. In dit orgaan van de V.C.S. in Groningen komt een onbijbelse geest tot uiting waarvan wij enkele voorbeelden noemen.

In Cocktail november 1977 (pag. 42-45) stond een samenvatting van een betoog van PPR-voorzitter H. Verbeek, die al jarenlang artikelen in Cocktail schrijft en lezingen houdt voor en kringen leidt in de V.C.S. „Hendrik de Cock”.

Op pag. 44 van Cocktail-november '77 een fragment uit het betoog van Verbeek over de rabbi Jezus van Nazareth:

„Hij werd pal na zijn dood tot een Grieks-Romeinse God gemaakt. De term „Christus” bijvoorbeeld, is Grieks. De griekse filosofie en concilies hebben de rabbi tot een God verheven. Op zo'n griekse God werd de Kerk gebaseerd. De rabbi Jezus is niet opgestaan; hij is verrezen. Verrijzenis is een term uit het Joodse verzet en betreft een volk, geen individuen. Het betekent dat het volk terug zal komen uit ballingschap en het betekent niet de bioscoop van het hiernamaals. De verrijzenis van Jezus is dan ook iets wat leeft onder vervolgd christenen. Veertig jaar na z'n dood werden verhalen rond die rabbi Jezus pas genoteerd in een illegaal circulerend geschrift onder de schuilnaam „Marcus”: een pamflet voor vervolgden.”

Het verhaal van Verbeek loopt uit op een pleidooi voor samengaan van christenen met marxisme en eurocommunisme (pag. 45).

Deze PPR-leider, die grote invloed uitoefent op de studenten van „Hendrik de Cock”, tast de fundamenten van het christelijk geloof aan, door zijn afwijzing van de opstanding van onze Here Jezus Christus en Zijn God-zijn. Toch wordt zijn verhaal zonder commentaar door de redactie van Cocktail opgenomen.

In Cocktail van maart/april 1977 (pag. 37): een artikel dat één aanval is op het gezin en het huwelijk, en waarin beweerd wordt dat het gezin ontstaan is onder invloed van economische en sociale factoren, acteraf gesanctioneerd door een 19e eeuwse theologie.

Tegen de bijbelse opvatting over het huwelijk wordt een radicaal „neen” gezegd, omdat „de gevolgen op zowel kerkelijk als politiek gebied desastreus zijn voor een groot aantal mensen”.

Cocktail december 1977, pag. 28:

De Evangelische Omroep wordt aangeduid met „evangelische onanie”, „expliciet ongelooft”, of beide. De EO wordt verweten „een strelen en stimuleren van eigen traditionele schaamdelen”, een „reactionaire behoudzucht.” Het programma over Creatie of Evolutie van de EO wordt door de schrijver afgedaan als „ongelooft”.

Dit artikel heeft als titel: Kapot gaan met Jezus.

Onder het kopje: *Eén weg; Jezus of zelfmoord*, komt de schrijver tot de conclusie (pag. 31): „Er is m.i. slechts één radicale oplossing om definitief boven alle problemen uit te stijgen, en dat is door jezelf te vernietigen.” „Ieder mens heeft in principe het recht om zijn leven te beëindigen en ik kan meevolen met de Deen Seierup, die heeft voorgesteld zelfmoordklinieken te openen, waar mensen, als ze er niet meer vanaf kunnen worden gebracht, op een menselijke manier kunnen sterven, zonder één of andere barbaarse methode te hoeven te gebruiken.”

In Cocktail van april/mei '78 schrijft een lid van de redactie van Cocktail op pag. 19:

„Maar als God niet almachtig is, wat blijft er dan nog overeind staan van het je geleerde geloof? Langzaam maar zeker verdween de ene steen na de ander uit mijn „geloofsbolwerk” en er bleef bijna niets meer overeind.”

op pag. 20:

„Waar ik in de loop der tijd mee heb afgerekend, is de hoop op een eeuwig leven na dit leven, dat griekse element dat niet in het oorspronkelijke joods-christelijke „denken” thuis hoort.”

Gezien deze uitingen van een duidelijke onbijbelse geest in het officiële orgaan van „Hendrik de Cock” verbaasde het ons dan ook niet dat er op 25 mei 1978 een motie werd behandeld op de ledenvergadering, waarin geconstateerd wordt dat er volgens de statuten formeel geen ruimte is voor leden die de reformatische belijdenisgeschriften niet kunnen onderschrijven en waarin overwogen wordt dat dit een onterechte zaak is, en het feit dat dergelijke leden er toch zijn, een terechte zaak.

Gezien de hierboven beschreven situa-

tie heeft het bestuur van de VOCO besloten het initiatief te nemen tot het instellen van een commissie die de oprichting zal voorbereiden van een nieuwe reformatische studentenvereniging in Groningen. In deze commissie hebben ook studenten aan de Rijksuniversiteit van Groningen zitting.

Belangstellende a.s. studenten te Groningen kunnen zich met deze commissie in verbinding stellen:

Commissie Voorbereiding Reformatische Studentenvereniging Groningen.

Postbus 8045, Groningen.

Ook a.s. studenten voor het H.B.O. te Groningen kunnen contact opnemen met deze commissie.

Inlichtingen te verkrijgen: Parelstraat 80, Groningen, tel. 050-712761; Venuslaan 41, Groningen, tel. 050-710982.

Het bestuur van de VOCO

Comité van Aanbeveling:

Ds C. Bakker, Geref. pred. (B.V.), Enschede;

T. Beijert, voorz. VOCO, Hoogkerk; Drs F. Boonstra, Geref. pred., Haren;

Ds A. Groenewegen, Geref. pred., Nieuw-Amsterdam;

Drs J. G. van der Land, bestuurslid VOCO, Groningen;

Drs A. W. Meeder, Geref. pred., Den Bommel;

Ds J. Schelhaas, Geref. pred. (B.V.), Zwolle;

Prof. dr A. Troost, Amsterdam;

Ds J. H. Velema, Chr. Geref. pred., Nunspeet;

Ds F. M. Verveen, Geref. pred. Beetsterzwaag;

Ds M. Vreugdenhil, Geref. pred., Ede;

Ds E. S. Wigboldus, Geref. pred., Leens;

Ds R. van der Kooij, N.H. pred., Emmen;

A. Koppenaal, student R.U., Groningen.

GEEN OBSTAKEL MEER VOOR FUSIE IN BELGIË

BRUSSEL — Het is thans definitief, dat op 30 september de verenigde protestantse kerk in België officieel wordt opgericht.

De drie kerken, die in deze fusie samengaan, hielden de afgelopen dagen hun laatste vergaderingen ter bespreking van de constitutie en de kerkorde voor de verenigde kerk. Er werden nog wel enkele wijzigingen voorgesteld, maar de mogelijke verbeteringen zijn niet van fundamentele aard, zodat het niet meer nodig is, daarvoor een buitengewone zitting van synode of classis te houden.

De drie kerken die samengaan, zijn de protestantse kerk, de hervormde kerk en de gereformeerde kerken. Op 30 sept. vergaderen de protestantse synode, de hervormde synode en de gereformeerde classis nog elk afzonderlijk ter afsluiting van zaken, die nog intern zijn te regelen. 's Mid-

dags komen de afgevaardigden van de drie kerken dan gezamenlijk bijeen om in te stemmen met de institutionele eenheid en het installeren van de synodale raad (moderamen). Vanaf die datum zullen de Belgische gereformeerde kerken dan ook niet meer behoren tot het kerkverband van de gereformeerde kerken in Nederland.

Op zaterdagmiddag 4 november zal in de grote zaal van het congrespaleis te Brussel een bijzondere dankdienst worden gehouden in verband met deze eenwording.

(Overgenomen uit „Trouw”)

HENDRIK CORNELIS SMIT

en

ADRIANA VAN OOSTEN

in hun huwelijksleven 50 jaar heeft gedragen en gespaard.

„Gij omgeeft mij van achteren en van voren en Gij legt uw hand op mij” (Psalm 139 : 5)

Barendrecht,

H. Smit

W. M. F. Smit-Blokhuis

Hilversum,

W. Smit

M. Smit-Visser

Zutphen,

H. Smit

H. C. E. Smit-Labots

Utrecht,

Marthie A. Smit

Delft,

M. C. N. van Velzen-Smit

Th. van Velzen

en kleinkinderen

Naar lezingen in Amerika, Engeland, Nrd.-Afrika, Frankrijk, Nederland, Duitsland, Zwitserland van ir. D. J. Christiaan

7 SERIES BIJBELSTUDIES

1 De naam boven allen naam, Zoon van God, Heiland, Middelaar	f 5,-	NIEUW!!
2 32 Geloofsmannen, via Abel, Noach, Abraham tot Johannes op Patmos	f 4,-	Lichtend
3 Genade en waarheid, Liefde, Genade, Veiligheid, Vrede, Eenheid	f 4,-	uitzicht
4 Veertien brieven van Paulus	f 5,-	op morgen
5 Wat zal het jaar 2000 brengen?	f 4,-	
6 Gods geheimenissen en hun onthulling	f 3,-	132 blz.
7 Christus in de Psalmen en profeten	f 4,-	
128 blz.	f 14,-	Prijs f 6,-

Alles franco na girostorting 1793613 t.n.v. Bijbelcursus Oudewater.

PLAATS

UW FAMILIEBERICHTEN IN DIT BLAD!

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 - Zeist